

ARKIVVERKET
RIKSARKIVET

Samdok

samla samfunnsdokumentasjon

RAPPORT 2015

PRIORITERT OPPGAVE
[4 Digitalt depot for kommunal sektor]

Utarbeidet av
[Anna Malmø-Lund]

Rapportdato
[17.06.16]

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 1 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

OPPGAVE	<i>4 Digitalt depot for kommunal sektor</i>
Ansvarlig delprosjekt	<i>Kommunale arkiv</i>
Arbeidsgruppens leder	Anna Malmø-Lund
Arbeidsgruppens medlemmer	Delprosjektet har vært arbeidsgruppe
Målformulering	Identifisert og synliggjort de viktigste problemstillingene knyttet til depotsituasjonen for digitalt skapt materiale i kommunal sektor
Sammendrag	<p>Rapporten er delprosjektets innspill til Riksarkivarens videre strategiske arbeid med digitalt depot og legges frem på styringsgruppemøtet i juni 2016. Den tar utgangspunkt i innleggene som ble holdt på workshopen høsten 2015. Beskrivelsene av ansvar, oppgaver og utfordringer, som fremkom på workshopen, er supplert med innspill fra medlemmene i delprosjekt kommunale arkiv.</p> <p>Flere av aktørene peker på finansiering som en utfordring. Det er for liten bevissthet i mange kommuner og fylkeskommuner om at digitalt depot er en kommunal oppgave og en del kommuner benytter ikke digitale depottjenester. Det er også behov for å definere begrepet <i>digitalt depot</i> og stille krav til digitale depotordninger. Flere påpeker også at løsninger for langtidsbevaring og løsninger for dokumentfangst bør sees i sammenheng. I tillegg er det behov for løsninger for tilgjengeliggjøring av digitalt skapt materiale. Alt i alt viser innspillene som kom under eller i etterkant av workshopen at vi i dag ikke har fullgode løsninger for bevaring av digitale arkiver.</p> <p>Det er behov for å gjennomgå arbeidsdelingen mellom stat og kommune, undersøke om dagens finansiering av feltet er tilstrekkelig samt utvikle og videreutvikle felles strategi, metodikk, løsninger og standarder for digitalt depot. Arkivverket bør ta ansvaret for å initiere og koordinere et felles løft med. KS, KAI, KDRS, kommuner og fylkeskommuner som samarbeidspartnere. Nye løsninger må bygge på allerede etablerte løsninger og pågående utviklingsprosjekter.</p> <p>Delprosjekt kommunale arkiv anbefaler at Riksarkivaren så raskt som mulig tar initiativ til en utredning om digitalt depot for kommunal sektor som tar for seg roller, ansvar, drifts- og finansieringsmodeller. Arbeidet må sees i sammenheng med annet utviklings- og utredningsarbeid som pågår i arkivsektoren og den pågående forskriftsrevisjonen.</p>
Vedlegg	<ul style="list-style-type: none"> • Rapport
Oppfølging 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Riksarkivaren tar initiativ til en utredning om digitalt depot i kommunal sektor.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 2 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

Rapport 2016

Innhold

1. Innledning.....	4
1.1 Delprosjektets arbeid med oppgaven	4
2. De ulike aktørenes ansvar og rolle mht digitalt depot	6
2.1 Kommunens (og fylkeskommunens ansvar).....	6
2.2 IKAs ansvar og rolle.....	6
2.2.1 IKAVA om egen rolle	6
2.2.2. Nord-Fron kommune om IKAs rolle.....	7
2.2.3 KDRS om IKAs rolle	7
2.2.4 KS om IKAs rolle	7
2.3 Byarkivets ansvar og rolle.....	8
2.3.1 Bergen Byarkiv om egen rolle.....	8
2.3.2 Trondheim byarkiv om egen rolle.....	9
2.3.3. Drammen byarkiv om egen rolle	9
2.3.4 Oslo byarkiv om egen rolle	9
2.4 KDRS ansvar og rolle	9
2.4.1 KDRS om egen rolle	10
2.4.2 IKAVA om KDRS rolle	10
2.4.3 KS om KDRS rolle	10
2.5 KS rolle og ansvar.....	10
2.5.1IKAVA om KS rolle.....	11
2.6 Arkivverkets ansvar og rolle	11
2.6.1 Arkivverket om egen rolle	11
2.6.2 IKAVA om Arkivverkets rolle.....	12
2.6.3 KDRS om Arkivverkets rolle	12
2.6.4 KS om Arkivverkets rolle.....	13

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 3 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

3.	Utfordringer knyttet til digitalt depot for kommunal sektor.....	14
3.1	Nord-Fron kommune om utfordringer	14
3.2	Byarkiv om utfordringer	14
3.2.1	Bergen Byarkiv om utfordringer	14
3.2.2	Trondheim byarkiv.....	15
3.2.3	Drammen byarkiv	15
3.3.4	Byarkivet i Oslo om utfordringer	15
3.4	KDRS om utfordringer.....	16
3.5	KS om utfordringer	16
	Arkivverket om utfordringer.....	16
4.	Konklusjon	18
4.1	Oppsummering	18
4.2	Delprosjektets anbefaling til styringsgruppen.....	18

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 4 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

1. Innledning

Utarbeidelsen av et dokument om utfordringer knyttet til digitalt depot for kommunal sektor, var en prioritert oppgave for Delprosjekt kommunale arkiv i 2015.

Bakgrunnen for at dette området ble valgt, er at det i dag er store utfordringer knyttet til å sikre digitalt skapt arkiver i kommunal sektor. Langt fra alle kommuner og fylkeskommuner har en fullgod depotfunksjon på plass for digitalt skapt materiale. 63 % av kommunene/fylkeskommunene har via sin kommunale arkivinstitusjon (interkommunale arkiv, byarkiv eller fylkesarkiv) tilgang til Kommuneinstitusjonenes digitale ressurscenter (KDRS). Bergen kommune har et eget depot i Bergen Byarkiv, men de resterende kommunene og fylkeskommunene har pr i dag ikke tilgang til et digitalt depot..

Den igangsatte kommunereformen aktualiserer behovet for å synliggjøre utfordringene knyttet til digitalt depot for kommunal sektor og for å komme frem til gode løsninger.

1.1. Delprosjektets arbeid med oppgaven

Delprosjektet har brukt mye tid i 2015 på å diskutere ansvar, roller og utfordringer knyttet til digitalt depot for kommunal sektor, og det er noe ulike syn på ansvarsfordeling og utfordringer knyttet til digitalt depotinternt i gruppen.

For å få innspill til dokumentet og åpne for en bredere diskusjon rundt temaet, arrangerte KS og Arkivverket i regi av SAMDOK høsten 2015 en åpen workshop. En kommune, et IKA og et byarkiv ble, i tillegg til KS, AV og KDRS, invitert til å innlede på workshopen. Diskusjonene og deltagelsen på workshopen (over 90 påmeldte) viser at det er stor interesse for disse problemstillingene. Innlederne ble utfordret til å snakke om egen institusjons oppgaver, rolle og ansvar knyttet til digitalt depot samt de øvrige aktørenes rolle og ansvar. Flere av innlederne beskrev også utfordringer knyttet til digitalt depot for kommunal sektor.

Det ble klart etter workshopen det ikke var realistisk å utarbeide et omforent strategisk dokument med en ekstern målgruppe, selv om gruppen innhentet innspill eksternt via workshopen. Ressurssituasjonen og tidsrammene innebar at det ikke var realistisk med en større utredning. Det ble derfor besluttet å utarbeide en oppsummering av synspunkter fremkommet på workshopen, supplert med innspill fra medlemmene i delprosjektet og med anbefalinger fra delprosjektet om videre arbeid.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 5 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

1.2. Om rapporten

Rapporten tar utgangspunkt i innleggene som ble holdt på workshopen. Alle innledderne har fått teksten til gjennomsyn og har hatt anledning til å korrigere og supplere teksten. Beskrivelsene av ansvar, oppgaver og utfordringer, som fremkom på workshopen, er også supplert med innspill fra medlemmene i delprosjekt kommunale arkiv fra kommunal sektor. I tillegg har Oslo byarkiv som representerer de kommunale arkivinstitusjonene (KAI) i styringsgruppen også bidratt med tekst. Rapporten er delprosjektets innspill til Riksarkivarens videre strategiske arbeid med digitalt depot for kommunal sektor og legges frem på styringsgruppemøtet i juni 2016.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 6 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

2. De ulike aktørenes ansvar og rolle mht digitalt depot

De fleste norske kommuner og fylkeskommuner har valgt en arbeidsdeling der bevaring og tilgjengeliggjøring av digitale arkiver er overført til en arkivinstitusjon (KAI), enten ved at kommunen/fylkeskommunen er eier/medlem av en kommunal arkivordning eller ved at hele eller deler av arkivansvaret er overført til et eget kommunalt eller fylkeskommunalt organ. Ca 87 % av norske kommuner/fylkeskommuner er tilknyttet en kommunal arkivinstitusjon (KAI).. Ca 83 % av kommunene får dekket depot oppgaver via KAI (men ikke alle tilbyr i dag digitale depottjenester). 63 % av KAI-institusjonene er igjen tilknyttet KDRS.

Enkelte byarkiv er totalarkiv dvs. at de har fått delegert ansvaret for kommunens arkiver gjennom arkivets livssyklus. Et fåtall kommuner har organisert den daglige arkivdriften (arkivdanningen) som et interkommunalt samarbeid, men de fleste norske kommuner (og fylkeskommuner) har valgt en organisering der en sentralisert/eller desentralisert arkivtjeneste har ansvaret for arkivdanningen i kommunen/fylkeskommunen, mens eldre og avsluttede arkiver overføres til et arkivdepot. De fleste kommunale arkivinstitusjonene er også depot for digitale arkiv, men det er variasjoner mht ansvar, roller og arbeidsdeling. En del kommunale arkivinstitusjoner har igjen overført visse oppgaver knyttet til digitalt depot til Kommunearkivinstitusjonenes digitale ressurscenter (KDRS).

2.1. Kommunens og fylkeskommunens ansvar

Kommunener og fylkeskommunener har formelt ansvar for arkivene gjennom arkivets livssyklus fra arkivdanning, via bevaring til tilgjengeliggjøring og formidling. Dette slås fast i arkivloven § 6 og i arkivforskriften § 1-1.

Arkivforskriften § 5-1 inneholder krav om at «Kommunar og fylkeskommunar skal opprette eigne ordningar for arkivdepot...». Kravet om depotordninger gjelder også for alle typer digitale arkiver. Paragrafen åpner også for at kommuner og fylkeskommuner kan overføre depotoppgavene til en interkommunal depotordning.

2.2. IKAs ansvar og rolle

På workshopen redegjorde Interkommunalt arkiv Vest-Agder (IKAVA) for IKAs rolle og oppgaver mht digitalt depot.

2.2.1. IKAVA om egen rolle

IKAVAs ansvar når det gjelder digitalt depot, er å sørge for at kommunale og fylkeskommunale (bevaringsverdige) digitale arkiver blir bevart for ettertiden og tilgjengeliggjort for brukerne. IKAs rolle er å være førstelinjetjeneste ut mot eierkommunene – med ansvar og oppgaver som skal sikre uttrekk, bevaring og tilgjengeliggjøring av elektroniske arkiv. På sikt bør også IKAVA ha en viktig rolle når det gjelder formidling av digitalt skapte arkiver.

Konkret består oppgavene til IKAVA i å foreta en bevaringsvurdering av innholdet i fagsystemene og hente inn uttrekk fra systemer som inneholder bevaringsverdig informasjon (fagsystemer, sakarkivsystemer og journaler) i kommunene. Når uttrekkene er mottatt, tester og godkjenner IKAVA uttrekk og sørger for sikker bevaring ved å ferdigstille arkivpakker til sikringsdepot. IKAVA er medlem av KDRS og bruker KDRS som digitalt sikringsmagasin. IKAVA tilgjengeliggjør også innholdet i de digitale arkivene (uttrekkene) og betjener innsynshenvendelser fra eierkommunene og publikum. På sikt vil IKAVA ha et ansvar for å formidle innholdet i systemene. Foreløpig er de digitale arkivene så nye at det ikke er aktuelt med formidling av innholdet.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 7 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

IKAVA har også en viktig rolle som vakthund for å påse at bevaringsverdige digitale arkiver blir tatt vare på og håndtert i tråd med lovverk og retningslinjer. IKAVA utarbeider også retningslinjer og deponeringskrav for sine eierkommuner og gir rådgivning når kommunene skal avslutte fagsystemer og sakarkivsystemer. IKAVA bistår også kommunene med konfigurering av nye systemer. IKAVA samarbeider med og drar nytte av nasjonale fagnettverk og er bindeleddet mellom kommunene og KDRS.

2.2.2. Nord-Fron kommune om IKAs rolle

Nord-Fron kommune fortalte på workshopen om bistanden de får fra sitt IKA (IKA Opplandene/Fylkesarkivet i Oppland) i arbeidet med digitale arkiver. IKA (Opplandene) har for sine medlemskommuner en viktig rolle i arbeidet med digitale arkiv. Dette gjelder hele livsløpet: fra praktisering av bevarings- og kassasjonsbestemmelsene og periodisering, via uttrekk, avlevering og konvertering til innsyn i avleverte digitale arkiver.

Kommunene trenger bistand fra IKA på flere områder. Kommunen trenger faglig veiledning fra IKA ved innkjøp/anbudsprosesser, opplæring rundt prosesser/system knyttet til bevaring og uttrekk og formelle krav til programvare for uttrekk (Riksarkivet). Riksarkivarens årlige undersøkelse viser at kommunene har et stort behov for veiledning når det gjelder bevaring av utfasede/avsluttede elektroniske systemer.

IKA gir opplæring og veiledning knyttet til bevaring av utfasende (avsluttede) fagsystemer, er rådgiver for arkivskaper i forbindelse med BK vurdering og uttrekk fra systemer og sørger for mottak og kvalitetssikring av digitalt arkivmateriale. Det er mange spørsmål som må besvares i uttrekksfasen; hvilken type informasjon skal bevares, hvilke data skal være med i uttrekket og hvor hyppig skal det tas uttrekk? Kan papirutskrifter erstatte uttrekk fra fagsystemer?

IKA er også arkivleders «forlengede arm» mot Arkivverk og programleverandørene. IKA sørger for faglig oppdatering f.eks: eposter med aktuelle linker, kurs i «kravspesifikasjon» ved innkjøp av nye programmer m.m. IKA er også en viktig støttespiller for arkivleder blant annet ved å gi tips om interne prosesser for å utvikle forståelsen/ interesse for våre arkivfaglige utfordringer i kommunen.

2.2.3. KDRS om IKAs rolle

KDRS redegjorde på workshopen for sitt syn på IKAs (KAIs) rolle. IKA har i følge KDRS en viktig rolle som rådgiver for arkivskaper (kommuner og fylkeskommuner) i forbindelse med BK vurdering og uttrekk fra systemer. IKA har også en viktig rolle knyttet til mottak og kvalitetssikring av digitalt arkivmateriale og med tilgjengeliggjøring av digitalt skapt materiale (for arkivskaper og publikum). På sikt vil formidling av digitalt materiale også bli en viktig oppgave. På sikt vil også eArkiv (mellomarkiv for kommuner og fylkeskommuner) kunne bli en viktig oppgave for IKA – i hvert fall hos noen IKA.

2.2.4. KS om IKAs rolle

KS redegjorde på workshopen for sitt syn på IKA-enes rolle. Kommunesektoren satser på digitalisering av sine tjenester rettet mot innbygger og næringsliv. Dette utfordrer de (inter)kommunale arkivinstitusjonene til å levere gode digitale tjenester som gir synlige og målbare gevinster for kommunene. Behovene hos kommuner og fylkeskommuner de neste årene vil bl.a. være:

- Bistå eierkommunene på alt rundt digitalisering av tjenestene
- Tilby tjenester for tilgjengelighet og forvaltning av avsluttet arkivdata, for eksempel reduserte kostnader ved drift og vedlikehold av data, lisenser, reduserte konverteringskostnader etc,

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 8 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

- Tilby tilgjengelighet og innsynstjenester til publikum og saksbehandlere.
- Hente ut synergier ved samarbeid med (inter)kommunale IKT-enheter
- Forstå at innovasjonen kan bidra til å nå målet om høyere bevaringsgrad for elektroniske arkiver når eierne ser direkte gevinster ved KAI.

2.3 Byarkivets ansvar og rolle

På workshopen redegjorde Bergen byarkiv for byarkivets rolle og oppgaver mht digitalt depot. Oslo, Trondheim og Drammen byarkiv har senere supplert Bergens beskrivelse.

2.3.1 Bergen Byarkiv om egen rolle

Bergen byarkiv er totalarkiv med ansvar for arkivene gjennom hele livsløpet fra arkivdanning til depot. Ansvar et omfatter utvikling og kontroll med kommunens arkivfunksjoner, oppbevaring, sikring og betjening av avsluttede arkiver, å fremme utnyttelsen av arkivene og å motta og samle inn privatarkiver.

Tjenester for digital bevaring og digitalt depot i Bergen byarkiv er basert på noen sentrale elementer. Dette er strategisk tilnærming, lokale krav og retningslinjer basert på delegasjonen, det er kompetanse, det er tjenester, prosedyrer og rutiner, og dessuten løsninger som understøtter disse

En vesentlig del av Byarkivets strategi innen digital bevaring er at tjenestene som tilbys både skal oppfylle arkivfaglige mål og bidra til måloppnåelse i kommunen forøvrig. Konkret innebærer dette at Byarkivets tjenester skal gi merverdi i et partnerskap med systemeiere og IKT drift i form av reduserte kostnader til drift av systemer og infrastruktur, rimelige tjenester for datauttrekk, systematisk utfasing av avsluttede systemer som gir reduserte kostnader til programvedlikehold, men samtidig tilgjengelighet til lavere kostnad.

For å understøtte målsetningene innehar Byarkivet kompetanse med en kombinasjon av arkivforvaltning/administrasjon og tekniske utviklere/drift. Alle tjenester har sitt utgangspunkt i et internt regelverk for hvordan denne type materiale skal håndteres <http://bergen.arkivplan.no/content/view/full/125157>. Videre er det etablert prosedyrer og rutiner i samarbeid med systemeiere og driftsansvarlig som sikrer at systemer som avsluttes blir avlevert, at evt datasett der det er behov for fortsatt tilgang blir tilgjengeliggjort, og som i tillegg gir inntekter til byarkivet. Når et system skal fases ut skal systemeiers avtale (SLA) om drift og vedlikehold med IKT sies opp. Denne oppsigelsen videresendes også til byarkivet. Byarkivet gjennomfører i oppsigelsestiden en bevaringsvurdering med enten et bevaringsvedtak eller kassasjonsvedtak for data i løsningen. I tilfelle bevaring, sender byarkivet et tilbud om å utføre avlevering og å tilgjengeliggjøre data til den aktuelle systemeier i kommunen. Sentrale løsninger i dette arbeidet er en egenutviklet innsynsløsning. Her er det i dag tilgjengeliggjort data fra ca 80 avleverte systemer. Løsningen fungerer også som test av avleverte datasett. Byarkivet benytter også ulike verktøyer for konvertering og datauttrekk. I løpet av første halvår 2016 settes kommunens digitale depot i drift med bruk av DIAS AIP og ESSArch tilpasset sammen med Riksarkivet. Løsningen eies av Bergen byarkiv og driftes av kommunens IKT driftstjeneste

Digitalt depot i Bergen byarkiv er avhengig av medspillere på flere nivå. Internt i kommunen er samhandling med IKT og systemeier for å felles måloppnåelse og gevinster viktig. Videre er nasjonale leverandører av infrastruktur og faglige premisser, f.eks Arkivverket, KS, og i noen grad DIFI. Vi har også godt utbytte av faglig samarbeid med Riksarkivet, KDRS, KAI og leverandører.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 9 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

2.3.2 Trondheim byarkiv om egen rolle

Trondheim byarkiv er som Bergen byarkiv et totalarkiv dvs. at byarkivet har ansvaret for kommunens arkiver gjennom arkivets livssyklus fra arkivdanning til depot. Byarkivet har for tiden tre store prosjekter rettet mot arkiv i ulike faser av livssyklusen; bk-planlegging, arkivarkitektur og arkivløsning(eArkiv) for nye systemer og digital deponering for gamle systemer.

Trondheim byarkiv har etablert en rutine i Trondheim kommune for å sikre at bevaringsverdige fagsystemer blir bevart for ettertiden og tilgjengeliggjort for brukerne. Når et system skal fases ut eller system/databaseoppgradering som kan være fare for datatap er planlagt, tar systemeier kontakt med IT-tjenesten, driftsleverandør og byarkivet. Byarkivet foretar deretter en bevaringsvurdering av innholdet i systemet. Når systemet skal bevares, genererer byarkivet datauttrekk, beskriver innhold i systemet, databasestruktur og forhold mellom systeminnhold og papirarkiv. Datauttrekk med disse beskrivelsene blir bevart i sikringsmagasin. Trondheim byarkiv tilbyr systemeier/bruker etablering av innsynsløsning for deponerte uttrekk. Innsynsløsningene er per i dag kun for intern bruk.

2.3.3. Drammen byarkiv om egen rolle

Drammen byarkiv er også et totalarkiv med ansvar for arkivene gjennom hele livsløpet fra arkivdanning til depot. Ansvaret for arkivdanning i Drammen kommune er delegert til byarkivaren, og omfatter utvikling av rutiner, oppfølging av disse, samt mye av det praktiske arbeidet med journalføring og arkivering for kommunale virksomheter. Byarkivet har dermed et grep om arkivene allerede fra de blir skapt.

Kommunale virksomheter og foretak avleverer sine arkiver til byarkivet, uavhengig hvilket medium de er lagret på. Byarkivet utvikler rutiner for denne prosessen, og jobber strategisk for å få oversikt og kontroll på alle arkivsystemer og fagsystemer hvor det skjer arkivdanning, slik at disse kan avsluttes og deponeres i byarkivets regi.

Drammen byarkiv har ikke eget digitalt depot; derfor blir denne tjenesten i praksis kjøpt andre steder. Hittil har avsluttede elektroniske arkiver blitt deponert hos IKA Kongsberg, men fremtidig deponering forventes å bli gjort hos KDRS, hvor Drammen kommune fra 2016 har tegnet seg som medlem og medeier.

2.3.4 Oslo byarkiv om egen rolle

Oslo byarkiv er ikke et totalarkiv som Bergen, Trondheim og Drammen. Byarkivet er kommunens arkivdepot og skal presentere og formidle Oslos historie til ulike brukergrupper, samt legge til rette for forskning og bruk av det historiske kildematerialet. Byarkivet skal sikre at kommunens arkiv forvaltes på en faglig god måte. Byarkivet er det utøvende fagorganet i arkivspørsmål og er faglig overordnet myndighet for kommunens samlede arkivvirksomhet. Byarkivet er også fylkeskoordinerende institusjon for arbeidet med privatarkiv i Oslo.

2.4 KDRS ansvar og rolle

KDRS rolle og ansvar er beskrevet med utgangspunkt i innlegget KDRS holdt på workshopen

Kommunearkivinstitusjonenes Digitale RessursSenter SA (KDRS) er eid av medlemmene som er kommunearkivinstitusjoner fra hele landet. KDRS skal tilby tjenester og kompetanse til sine medlemmer og aktivt bidra til å utvikle og effektivisere langtidslagring av digitale arkiv innenfor kommunal og fylkeskommunal sektor. KDRS ble stiftet i mai 2010 og har hovedsete i Trondheim. KDRS har 10 medlemmer (kommunearkivinstitusjoner) og dekker gjennom dem totalt 63% av landets kommuner og fylkeskommuner.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 10 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

2.4.1. KDRS om egen rolle

KDRS har ansvar for etablering og drift av digitalt depot for medlemmene og forvaltning av digitale deponerte materiale. KDRS skal være et kompetansesenter knyttet til kommunale digitale arkiver og sørge for kompetanseutvikling, opplæring og utviklingsarbeid på fagområdet. På sikt tenker KDRS at det er naturlig å ta et ansvar for å etablere standard formidlingsløsninger for deponerte digitale arkiv og etablere eArkiv for mellomlagring som tjeneste gjennom våre medlemmer. Det kan også være aktuelt å tilby digitalt depot til private arkivinstitusjoner. På lengre sikt ser KDRS for seg at det er mulig å utvikle søketjenester på tvers av arkivskapere. KDRS ønsker også et tett samarbeid med Riksarkivet om utvikling på fagområdet.

KDRS hovedoppgaver knyttet til digitalt depot i dag er å:

- sikre felles arbeidsprosesser for digitalt depot
- utvikle standardiserte måter å sikre og bevare ulike kommunale fagsystemer
- understøtte arbeidsprosessene med effektive verktøy
- levere et sikkert digitalt depot til hvert av våre medlemmer
- utvikle fellesløsning for formidling

2.4.2. IKAVA om KDRS rolle

IKAVA påpekte på workshopen at KDRS' ansvar med hensyn til digitalt depot er å være et sikringsdepot for medlemmene (KAI-institusjoner); sørge for kvalitet og rutiner, programvare uttrekk, validering og formidling av kommunale digitale arkiv samt være kompetanse- og ressurscenter på digitale arkiv for KAI. Det er medlemmene som vil avgjøre KDRS rolle videre, men naturlige oppgaver kan være:

- leverandør sikringsdepot for medlemmer
- skape og opprettholde nettverk
- utvikle programvare formidling
- opplæring
- kvalifisere for utviklingsmidler og delta i nasjonale prosjekter

2.4.3. KS om KDRS rolle

KS refererte til at KDRS skal være ressurscenter for medlemmenes digitale arkiv, og tilby tjenester og kompetanse til sine medlemmer. Det er noe uklart for KS om KDRS kan åpne opp for å være digitalt depot direkte for kommuner og fylkeskommuner som ikke er kommet inn under begrepet «kommunearkivinstitusjon».

2.5. KS rolle og ansvar

KS ser på arkivutfordringene i kommunesektoren som del av kommunesektorens satsing på digitalisering av tjenestene rettet mot innbygger og næringsliv.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 11 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

Som interessepolitisk aktør skal KS samarbeide med og legge press på staten for å sikre at kommunesektorens interesser og behov ivaretas. Som utviklingspartner skal KS samarbeide med og involvere kommunesektoren, slik at arkivfunksjonen i kommunesektoren understøtter digitaliseringsatsingen fra arkivdanning til arkivdepot. KS skal også bidra til at kommunene vet hvilke krav de som eiere bør stille til interkommunale arkivinstitusjoner. KS skal videre samarbeide med og involvere de interkommunale arkivinstitusjonene, slik at de bidrar i digitaliseringsatsingen som pågår og leverer gode tjenester med dokumenterte gevinster for eierkommunene

2.5.1. IKAVA om KS rolle

IKAVA påpekte i workshopen at KS har en viktig kontaktflate mot rådmennene og kan bidra til at kommuneledelsen blir mer bevisst på bevaring av (elektronisk) arkiv.

2.5.2. KDRS om KS rolle

KDRS trakk i workshopen frem tre områder hvor KS kan spille en viktig rolle med tanke på digitalt depot..

- Interessepolitisk arbeid mot kommunene (rådmenn) vedrørende ansvar for sikring, bevaring og ikke minst finansiering av digitale arkiv
- Interessepolitisk arbeid mot KMD for finansiering av felles digitalt depotløsning mot kommunesektoren
- Overordnet arkitektur beskrivelser

2.6. Arkivverkets ansvar og rolle

Arkivverkets ansvar og rolle knyttet til digitalt depot for kommunal sektor er beskrevet med utgangspunkt i innlegget riksarkivaren holdt på workshopen, supplert med merknader fra Arkivverkets deltakere i delprosjekt kommunale arkiv i SAMDOK. Flere av de andre innledderne på workshopen kommenterte også Arkivverkets rolle og ansvar, og kommentarene er inkludert i dokumentet.

Arkivverket er depotinstitusjon for statlige digitale arkiver og private digitale arkiver av nasjonal betydning (sistnevnte sammen med andre institusjoner som Nasjonal biblioteket, ARBARK og kommunale arkivinstitusjoner), men er ikke depotinstitusjon for kommunale arkiver. Arkivverkets rolle og ansvar for digitalt depot i kommunal sektor er knyttet til rollen som arkivmyndighet og utviklingsaktør på arkivområdet (Arkivverkets samfunnsansvar).

2.6.1. Arkivverket om egen rolle

I rollen som fagmyndighet og utviklingsaktør på arkivområdet har Arkivverket et indirekte ansvar for digitalt depot i kommunal sektor.

Formålet med arkivloven er å sikre arkiv som har betydelig kulturelt eller forskningsmessig verdi eller som inneholder rettslig eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon (arkivloven § 1). Riksarkivaren (Arkivverket) har som arkivmyndighet en veilednings- og tilsynsplikt overfor kommunal sektor (arkivloven § 7). Gjennom arkivloven har Riksarkivaren fått delegert myndighet til å kunne kreve forelagt for godkjenning visse typer dokumentasjon, inspisere arkiv og gi pålegg som er nødvendige for å oppfylle bestemmelser gitt i eller i medhold av arkivloven. Som arkivmyndighet forvalter Arkivverket også riksarkivarens forskrift.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 12 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

I tildelingsbrevet fra Kulturdepartementet for 2016 er hovedmålene for Arkivverket inneværende år 1) å sikre helhetlig samfunnsdokumentasjon, 2) å øke bruken av arkivene og 3) å utvikle fellesløsninger for arkivsektoren. Hovedmål 1) og hovedmål 3) sier noe om Arkivverkets ansvar for digitalt depot i kommunal sektor. I følge resultatmål 1.1 i tildelingsbrevet skal Arkivverket være pådriver og koordinator for bevaring og tilgjengeliggjøring av et bredt og relevant utvalg arkiver fra alle samfunnssektorer. Tildelingsbrevet gir Arkivverket et større ansvar enn tidligere for å sikre at digitalt skapte arkiver i kommunal sektor blir bevart og tilgjengeliggjort. Formuleringen «pådriver og koordinator» signaliserer en mer aktiv rolle enn tidligere, og en mer aktiv rolle enn det som ligger i den lovhjemlede rollen som arkivmyndighet. Begrepet «bevaring» rommer mye, men omfatter i høyeste grad langtidsbevaring av digitalt skapt materiale (i rollen som pådriver og koordinator). Langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring er to sentrale aspekter ved digitalt depot.

Tildelingsbrevet understreker Arkivverkets utviklingsrolle overfor arkivsektoren ved å gi Arkivverket et ansvar for å utvikle fellesløsninger for arkivsektoren (hovedmål 3)). Resultatmålene under hovedmål 3) klargjør hva som ligger i Arkivverkets ansvar for å utvikle fellesløsninger. Arkivverket skal *utvikle metoder, systemer, teknologiske løsninger og regelverk for at digitalt skapt dokumentasjon blir fanget opp og bevart (3.1) og utvikle felles publiserings- og innsynsløsninger for digitaliserte og digitalt skapte arkiver (3.2).*

Arkivverket har tradisjon for å samarbeide med kommunal sektor om viktige utviklingsoppgaver. Eksempler på dette er privatarkivfeltet, bevaring og kassasjon, arkivplanarbeid, digitalisering og utviklingen av metodikk for digital langtidslagring, DIAS. Arkivverket ønsker å styrke rollen som utviklingsaktør overfor sektoren, særlig på det digitale området, i tråd med føringene i tildelingsbrevet. Strategiarbeidet (AV 2020) er et viktig virkemiddel for å oppnå dette. Arkivverket vil fortsette eksisterende samarbeid med kommunal sektor og være pådriver for etablering av nye samarbeid blant annet innen utvikling av arkivformater (jfr. svenskenes FGS-er), verktøy, rutiner og løsninger samt overordnet infrastruktur og eArkiv.

Arkivverkets utviklingsarbeid fremover skal skje i nært samarbeid med faginstusjonene og interesseorganisasjonene i kommunal sektor. Arkivverket deltar som SAMDOK-partner i utviklingsarbeid i SAMDOK-regi som er knyttet til langtidsbevaring av digitalt skapt materiale. Arkivverket samarbeider med KS og statlige etater om fellesløsninger i regi av SKATE. Det er viktig for Arkivverket å ha et tett samarbeid med kommunal sektor både i og utenfor SAMDOK og SKATE for å løse utfordringene arkivsektoren står overfor.

2.6.2. IKAVA om Arkivverkets rolle

Sett fra IKAVA er det Arkivverkets ansvar å forvalte lovverk, ta initiativ til oppdatering av lovverk, utarbeide, og vedlikeholda testverktøy. Arkivverket har også et ansvar for rådgiving på områdene lovverk og testverktøy. Arkivverket bør ha en rolle overfor KAI og kommuner/fylkeskommuner der Arkivverket jobber aktivt for å skape best mulige rammer for digitalt depot, tilsyn, utvikling av programvare og formidling. Arkivverket bør delta i utviklingsarbeid sammen med kommunal sektor og være en del av en delekultur.

2.6.3. KDRS om Arkivverkets rolle

KDRS mener at Arkivverket har en viktig rolle som premissgiver og kravstiller til digital depot. Arkivverket bør bidra med felleskomponenter og verktøy. Fremtidige tilsyn med kommunal sektor bør også ta for seg digital bevaring. Det er videre viktig at Riksarkivaren bidrar til å sette arkiv og depot på dagsordenen – også i kommunen. Riksarkivaren bør også være en pådriver for finansiering av depot og langtidsbevaring av digitalt skapt materiale i kommunal sektor overfor bevilgende

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 13 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

2.6.4. KS om Arkivverkets rolle

Arkivverket skal levere regelverk, metodikk og standarder som sikrer arkivdanning og bevaring. Det er vanskelig å se hvordan manglende etterlevelse i kommunal sektor blir fulgt opp av Arkivverket, f.eks. i form av tilsyn. Det er også vanskelig for Arkivverket å føre tilsyn med digitalt depot i kommunesektoren, ettersom det ikke er en forskriftsbestemmelse som regulerer digitalt depot.

Forventninger til Riksarkivaren

- Være tydelig på hva Arkivverket står for og har tenkt å ta ansvar for.
- Få på plass krav til digitalt arkivdepot. Dette gjelder både teknologien, standardene og institusjonene som skal levere tjenester knyttet til digitalt arkivdepot (Arkivverket, KAI-er, KDRS osv.)
- Få klarhet rundt DIAS-prosjektet og videreføringen av det.
- Oppdater rammeverket for digital arkivdanning og digitalt depot.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 14 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

3. Utfordringer knyttet til digitalt depot for kommunal sektor

3.1. Nord-Fron kommune om utfordringer

Nord-Fron redegjorde på workshopen for utfordringene kommunen opplever når det gjelder lagtingsbevaring av digitalt skapt materiale i kommunal sektor. Mange av utfordringene knytter seg til ressurser. Det skorter på tid, kompetanse og tilgjengelig programvare for lagring/bevaring og uttrekk.

Innlederen fra Nord-Fron var også opptatt av at problemstillinger knyttet til digitalt depot ikke kan behandles isolert. Utfordringer knyttet til fangst, sikring og tilgjengeliggjøring av elektroniske arkiver må sees i sammenheng. God dokumentfangst er en forutsetning for gode og relevante arkiver i depot. Med endringene i forvaltningsloven og ny eForvaltningsforskrift fra 7.2.2014, er digital kommunikasjon hovedregelen. En utfordring knyttet til dokumentfangst er at det i dag er veldig mange plattformer for dokumentfangst, f.eks: Altinn, Minsak.no, chattekanaler/-funksjoner, elektronisk rapportering, hjemmesider med informasjon som bør arkiveres, e-post, SMS, MMS og sosiale medier som Facebook og Twitter.

Kommunens fokus er også en utfordring for langtidsbevaring av digitale arkiver. Hovedfokuset hos kommunen er daglig bruk av systemer og gjenfinning av dokumenter i forbindelse med pågående saksbehandling. Kommunen har liten fokus på prosesser knyttet til dokumentfangst, lagring og sikring av arkivene. Arkivet taper ofte «kampen» om ressursene. Det er heller ikke stor bevissthet om at det er andre kompetansebehov knyttet til arkiv når de skapes digitalt. Det er behov for kompetanse på uttrekk, bevaring og tilgjengeliggjøring av elektronisk arkivmateriale. Manglende forståelse for hva digitale arkiv er i dag, resulterer i at arkivleder/arkivtjenesten ikke blir involvert i samband med innkjøp av fagsystemer og i at det generelt er for lite samarbeid mellom arkiv og IKT i kommunen.

Det er også utfordringer knyttet til programleverandørenes fokus. Systemleverandørene er selger av et produkt. De har kunnskap om produktet de selger og fokuserer på bruk av produktet (programvaren) her og nå. Det er lite fokus på arkiv, bevaring og uttrekk.

3.2. Byarkiv om utfordringer

3.2.1. Bergen Byarkiv om utfordringer

Utfordringene knyttet til digital bevaring og depot sett fra Bergen byarkiv har mange innfallsvinkler. Med utgangspunkt i dagens situasjon samt de målbildene vi har satt for videreutvikling er imidlertid situasjonen ikke kritisk. Vi har ikke avleveringsetterslep og vi håndterer avleveringer løpende. Vi har også, som eneste arkivinstitusjon, løsninger for innsyn i avlevert elektronisk arkivmateriale. Videre har vi planer om å automatisere disse tjenestene og legge til rette for at en større del av den totale produksjon av elektronisk dokumentasjon fra både fagsystemer, fillagring og delingsløsninger, epost og sosiale medier osv skal inngå i denne forvaltningen. Dette er en del av kommunens satsing på sak-arkiv som igjen inngår i den samlede digitaliseringssatsingen i kommunen. Vi arbeider tett opp mot IKT for å etablere det vi ser som arkivelementer i kommunes IKT-/virksomhetsarkitektur. Dette vil være Bergen kommunes eArkiv.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 15 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

Basis for dette har vært en vilje til å satse og tilgang til kompetanse over tid. Bergen byarkiv har hatt fordel av å være en stor organisasjon med tilgang til midler både finansielt og kompetansemessig. I tillegg er vi organisatorisk del av en av Norges største forvaltningsorganisasjoner (nest største kommune etter Oslo) med god tilgang til særlig IKT ressurser. Graden av måloppnåelse handler i denne sammenheng om hvor mye merverdi vi kan tilføre med vår innsats.

Den kanskje viktigste utfordringen fra Bergen byarkiv ståsted er hvordan vi utvikler tjenestene under ett og tilbyr økt digital tilgjengelighet og kvalitet til våre brukere. For en stor del handler dette om den generelle digitaliseringsatsingen i vår sektor der vi forbedrer prosesser og løsninger for å tilby alle brukere tilgang til flere arkiver raskere. Utfordringer her blir å se de analoge og digitale prosessene for bevaring og tilgjengelighet under ett. I vår institusjon men også i arkivmiljøet generelt har vi til nå utviklet fagmiljøene og tjenestene våre parallelt. Dvs at tjenester innen digitalt depot er etablert som egne virksomheter med egne prosesser og fagmiljøer uavhengig av de andre fagmiljøene. Etter vårt syn medvirker dette til en form for tynning av den samlede ressursbruken i arkivinstitusjonene. Dette er særlig synlig i de små institusjonene som har like om ikke mer krevende oppgaver enn f.eks Bergen byarkiv. Videre er vi ikke rustet hverken kompetansemessig eller økonomisk til å imøtekomme de kravene som stilles til oss økt tilgjengelighet og kvalitet i digitale løsninger.

3.2.2. Trondheim byarkiv

Per i dag genererer Trondheim byarkiv uttrekk fra fagsystem og godkjenner egenproduserte uttrekk for langtidsbevaring. Dette anser Trondheim byarkiv uheldig situasjon. Det er en utfordring å etablere gode rutiner og eventuelt samarbeid med andre KAI der alle arkivinstitusjoner kan ha tydelig skille mellom ansvar for uttrekksgenerering og godkjenning.

Etter tre årlig forprosjekt har prosjekt "Digital deponering fase 3 (2016-17)" fått midler til deponering av dagens fagsystemer i kommunen, med tanke på "oppdydding av etterslep". Kostnader knyttet til deponering av dagens fagsystemer dekkes av prosjektet. Etter prosjektperioden (f.o.m. 2018) vil systemeier få ansvar for finansiering av deponeringsarbeid. Det å øke bevisstheten og forståelsen av bevaringsarbeid slik at systemeierne aksepterer kostnadsdekning i prosjektperioden kan være en utfordring.

3.2.3. Drammen byarkiv

Byarkivet har et selvpålagt ansvar for Drammens privatarkiver, og har et bystyrevedtak på dette. Med dette ansvaret følger imidlertid ingen midler, slik at arkivskaper selv i utgangspunktet må bære den økonomiske belastningen for dette. Kun bruddstykker av private digitale arkiver er avlevert til byarkivet hittil, men vi jobber for, og forventer at dette vil øke i omfang.

3.3.4. Oslo byarkiv om utfordringer

Oslo kommune i regi av Byarkivet skal i 2016 starte arbeidet med å utrede en løsning for bevaring og tilgjengeliggjøring av digitalt arkivmateriale i kommunen. Per i dag har ikke Oslo kommune en forvaltnings- og bevaringsløsning for avleverte og deponerte digitale arkiver som med rette kan kalles et digitalt depot. I dette ligger det at hovedfokuset til Byarkivet til nå har vært å få digitalt arkivmateriale inn og å bevare det på en forsvarlig måte for å sikre at det ikke går tapt. I prioriteringene for 2016 inngår oppstart av arbeidet med å tilgjengeliggjøre visse typer digitalt arkivmateriale for utvalgte brukergrupper med fokus på rettighetsdokumentasjon, og i tillegg den nevnte utredningen.

Utredningen av digitalt depot vil måtte ta hensyn til flere forhold, blant annet at Oslo kommune ikke har et totalarkiv, og det relativt store antallet virksomheter i kommunen som skaper og forvalter sine egne arkiver. I tillegg spiller det inn at flere fagetater forvalter hver sin systemportefølje samtidig som Utviklings- og

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 16 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

kompetanseetaten (UKE) fungerer som tilbyder av tjenester blant annet innen systemforvaltning, drift og utvikling. Utredningen vil også måtte ta hensyn til en rekke særinteresser som påvirker valg av systemer og rutiner for informasjonsforvaltning. En påvirkende faktor vil være den pågående prosessen med å velge en leverandør av sakarkivløsning for de virksomhetene som skal skifte eller innføre en slik løsning. Noen av delmålene med utredningen må være å legge grunnen for en ensartet praksis på flere nøkkelområder og å få på plass et felles begrepsapparat og praksis for produksjon av arkivuttrekk for bevaring. I tillegg må utredningen omfatte tilrettelegging for tilgjengeliggjøring av innhold i det digitale depotet. Byarkivet ønsker i utredningsarbeidet å dra veksler på andres erfaringer med digitalt depot og å dele sine erfaringer fra den kommende prosessen.

3.4. KDRS om utfordringer

Utfordringene sett fra KDRS er hovedsakelig knyttet til finansiering - eller rettere sagt manglende finansiering. KDRS har i dag tre ansatte, men har beregnet at de trenger 8,5 årsverk for å kunne dekke behovene for sine medlemmer. Av de 8,5 årsverkene trengs det 2,5 årsverk til arbeid med digitalt depot, 4 årsverk til Kompetanse og ressurscenter og 2 årsverk til administrasjon. Dette tilsvarer et finansieringsbehov på kr 10 millioner pr. år, som igjen utgjør ca. kr 35 000 pr. kommune som via interkommunal arkivinstitusjon er medlem av KDRS.

3.5. KS om utfordringer

Kommunesektorens behov må ivaretas, og de behovene er ikke alltid sammenfallende med statens behov. Begrepet «digitalt depot» må defineres og beskrives, og roller og ansvar må knyttes til hvert «ledd» i definisjonen/beskrivelsen. Beskrivelsen bør baseres på TRAC-standardene.

KS mener videre at det bør etableres et strategisk samarbeid mellom kommunesektoren og staten for å enes om innretning og ansvars plassering når det gjelder digitalisering av arkiv generelt og digitalt depot spesielt.

3.6. Arkivverket om utfordringer

Sett fra Arkivverket er det utfordringer knyttet til digitalt depot på flere nivåer og områder.

Arkivsektoren er med dagens regelverk, metodikk, standarder og ressurser ikke rustet for å håndtere dagens behov, og i enda mindre grad morgendagens behov for langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av digitalt skapt materiale. Det er behov for å utvikle metoder, systemer, teknologiske løsninger og regelverk for at digitalt skapt dokumentasjon blir fanget opp og bevart. Dette bør arkivsektoren gjøre i fellesskap, med Arkivverket som en pådriver og i en koordinerende rolle.

Det er et misforhold mellom antall innrapporterte utførte uttrekk og estimatene som er gjort over systemer som kan inneholde bevaringsverdig informasjon i kommunal sektor (SAMDOK-rapport 2014 og arkivstatistikken for 2015). Alle norske kommuner og fylkeskommuner har per i dag ikke fullgode ordninger for langtidsbevaring av digitale arkiver. På sikt bør alle norske kommuner og fylkeskommuner være tilknyttet en depotordning for digitalt skapt materiale og ha tilgang til et digitalt sikringsmagasin.

Det er nærliggende at tenke seg at AV kan få en rolle når det gjelder standardisering og infrastrukturtiltak på arkivområdet. Nye løsninger og tiltak bør, så langt det er formålstjenlig, bygge på etablerte løsninger i kommunal sektor. Det er ingen tvil om at det er behov for et felles løft i arkivsektoren for å finne gode løsninger for digitalt depot i kommunal sektor. Dette fordrer samarbeid på flere områder og det er behov for et samarbeidsløft, teknologisk løft, finansielt løft og politisk løft hvor både AV, KS, DIFI, KAI, KDRS, kommuner og fylkeskommuner deltar.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 17 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

Nye fellesløsninger må utredes nøye med tanke på roller, ansvar, drifts- og finansieringsmodeller, og utvikles i nært samarbeid med KS, KAI, KDRS og kommunesektoren for øvrig. Riksarkivaren mener det haster å få utredet disse spørsmålene og vil arbeide for at det igangsettes en utredning om digitalt depot for kommunal sektor.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 18 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

4. Konklusjon

4.1. Oppsummering

Kommuners, fylkeskommuners ansvar og rolle er regulert av arkivloven med forskrifter, blant annet gjennom pålegget om at kommuner og fylkeskommuner skal opprette egne ordninger for arkivdepot. Alle kommuner og fylkeskommuner har i dag ikke depotordninger og oppfyller derfor ikke kravet i arkivforskriften. Det er i tillegg store variasjoner mht hvilke løsninger som er valgt, hvorvidt ordningene inkluderer digitale depottjenester og hvilke digitale depottjenester som tilbys.

Det er eierkommunene som definerer ansvar og rolle for IKA'er, byarkiv og fylkesarkiv. Tilsvarende er det eierinstitusjonene (IKA, fylkesarkiv og byarkiv) som definerer KDRS ansvar og rolle. Det er forventninger i eierkommunene og i KS til de kommunale arkivinstitusjonene og KDRS om utvikling av de digitale depottjenestene. Mange av arkivinstitusjonene, som i dag tilbyr digitale depottjenester, er i prosess med eller planlegger å utvikle forbedrede og nye tjenester. Det samme gjør KDRS.

Arkivverkets ansvar og rolle overfor kommuner og fylkeskommuner er regulert av arkivloven med forskrifter, der Arkivverket er gitt en tilsyns- og veiledningsplikt overfor kommunal sektor. I tillegg gir Kulturdepartementet gjennom tildelingsbrev og styringssamtaler føringer for Arkivverkets arbeid mot kommunal sektor. Arkivverket har allikevel et visst handlingsrom til å definere hva som ligger i rollen og ansvaret. Workshop'en avdekket at det er forventninger i kommunal sektor om at Arkivverket skal ha en sterkere pådriverrolle i spørsmålet om digitalt depot for kommunal sektor. Arkivverket ønsker å ha en koordinerende rolle, men understreker at det må skje i samarbeid med aktørene i kommunal sektor, og innenfor rammene som regelverk, styringssignaler og ressurser setter.

KS rolle og ansvar for digitalt depot fastsettes av medlemskommunene. KS har i dag en rolle som interessepolitisk aktør og som utviklingspartner.

Når det gjelder utfordringene er det flere momenter som trekkes frem. Flere av aktørene peker på finansiering som en utfordring. Det pekes også på at det er for liten bevissthet i mange kommuner og fylkeskommuner om at digitalt depot er en kommunal oppgave. En del kommuner benytter ikke digitale depottjenester. Det er også behov for å definere begrepet *digitalt depot* og stille krav til digitale depotordninger. Flere påpeker også at løsninger for langtidsbevaring og løsninger for dokumentfangst bør sees i sammenheng. I tillegg er det behov for løsninger for tilgjengeliggjøring av digitalt skapt materiale. Alt i alt viser innspillene som kom under eller i etterkant av workshopen at vi i dag ikke har fullgode løsninger for langtidsbevaring av digitale arkiver.

4.2. Delprosjektets anbefaling til styringsgruppen

Det er behov for å gjennomgå arbeidsdelingen mellom stat og kommune, undersøke om dagens finansiering av feltet er tilstrekkelig samt utvikle og videreutvikle felles strategi, metodikk, løsninger og standarder for digitalt depot. Arkivverket bør ta ansvaret for å initiere og koordinere et felles løft i arkivsektoren for å løse utfordringene knyttet til bevaring av digitale arkiver. KS, KAI, KDRS, kommuner og fylkeskommuner er naturlige samarbeidspartnere. Nye løsninger må bygge på allerede etablerte løsninger og pågående utviklingsprosjekter i kommunal sektor.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 19 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			

Første skritt er en utredning om digitalt depot for kommunal sektor. Utredningen bør ta for seg roller, ansvar, drifts- og finansieringsmodeller, og bør danne grunnlag både for utvikling av nye løsninger og for revisjon av regelverket på området.

Delprosjekt kommunale arkiv anbefaler at Riksarkivaren igangsetter et slikt utredningsarbeid så raskt som mulig. Arbeidet må sees i sammenheng med annet utviklings- og utredningsarbeid som pågår i arkivsektoren og den pågående forskriftsrevisjonen.

SAMDOK delprosjekt: Kommunale arkiv	Prioritert oppgave: 4 Digitalt depot	SAK (ePhorte): 2015/xxxxx	Dato: 17.06.16	Side: 20 av 20
Forfatter: Anna Malmø-Lund	Tittel: Rapport 2016 – Oppgave 4/2015 Digitalt depot for kommunal sektor			